

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Rechtsbescherming over het ontwerpbesluit houdende vaststelling van het Besluit forensische zorg en daarmee verband houdende wijzigingen van enige andere regelingen (Besluit forensische zorg) (Kamerstuk 33 628, nr. 35).

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De griffier van de commissie,
Hessing-Puts

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit forensische zorg. Zij zijn verheugd dat de Wet forensische zorg, na een lange parlementaire behandeling, eindelijk is aangenomen en hopen dat deze zo snel mogelijk in werking treedt. In het licht daarvan hebben zij slechts enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit forensische zorg. Met name ten aanzien van de gegevensuitwisseling bestaat er teveel onduidelijkheid. Deze onduidelijkheid maar ook de nodeloze belemmeringen om gegevens te mogen delen, moeten worden weggenomen. Deze leden hebben nog enkele vragen over het ontwerpbesluit.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit. Zij zijn blij te vernemen dat dit ontwerpbesluit tot stand is gekomen, nadat een aantal onderdelen van de beoogde werkwijze binnen de forensische zorg reeds eerst in de praktijk is beproefd. Wel hebben deze leden ten aanzien van de implementatie en de uitvoering nog enkele vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit forensische zorg, dat uitvoering geeft aan de eerder aangenomen Wet forensische zorg. Deze leden zijn blij met de totstandkoming van het meerjarenakkoord Forensische Zorg, waarin onder meer extra budget is toegezegd om personeels- en expertisetekorten te bestrijden en administratieve lasten in de forensische zorg met 25 procent te verminderen. Tegelijkertijd veronderstellen voornoemde leden dat meer forensische capaciteit en expertise nodig is teneinde in de huidige en toekomstige vraag te voorzien. In dit verband vragen de aan het woord zijnde leden hoe de bevoegdheid tot het opleggen van bestuurlijke boetes aan zorgaanbieders die niet voldoen aan de verplichting tot opnemings- en verlening van forensische zorg. In het Besluit forensische zorg zijn geen normen opgenomen voor de toepassing van de bestuurlijke boete en wordt evenmin rekening gehouden met de recente verplichting om forensische zorg Europees aan te besteden. Het roept de vraag op of het juridische instrument van de bestuurlijke boete nog wel geëigend is, eens te meer nu daardoor uiteindelijk de bedrijfsvoering van instellingen wordt geraakt. Graag ontvangen deze leden hierop een reactie.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit forensische zorg en hebben hierover nog enkele vragen. Deze leden constateren dat de forensische zorgsector kampt met complexere problematiek bij patiënten, toegenomen administratieve lasten, incidenten, negatieve beeldvorming en financiële krapte die de werkdruk verhoogt. Door deze werkdruk komen veiligheid en kwaliteit van patiënten en personeel in gevaar, met soms nieuwe incidenten tot gevolg. De onlangs gesloten meerjarenovereenkomst tussen de Minister en de sector moet hier verandering in brengen. Kan worden aangegeven op welke wijze de in de meerjarenovereenkomst overeengekomen punten terugkomen in het nu voorliggende ontwerpbesluit forensische zorg?

2. Toelichting per hoofdstuk

Gegevensverwerking en toezicht

De leden van de CDA-fractie constateren dat ten aanzien van het verwerken van gegevens een hoop is veranderd sinds de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Met dit besluit wordt een grondslag gecreëerd op basis waarvan gegevens mogen worden verzameld en gedeeld. Deze leden vragen hoe ervoor gezorgd wordt dat de personen die te maken krijgen met persoonsgegevens goed geïnformeerd zijn over wat wel en niet mag en in het bijzonder ten aanzien van proportionaliteit, subsidiariteit en noodzaak. Welke personen zullen hiervoor verantwoordelijk zijn in de instellingen? Dienen organisaties een functionaris gegevensbescherming aan te stellen? En zijn organisaties als de reclassering hier ook voldoende over geïnformeerd? Uit werkbezoeken hebben voornoemde leden meegenomen dat het ook knelt bij gemeentelijke diensten en woningcorporaties die wel de zorg krijgen voor mensen met een risicovol profiel, maar over deze mensen nauwelijks adequate informatie krijgen. Hoe wordt dit nu geadresseerd? Nu de AVG van kracht is sinds dit voorjaar vragen de aan het woord zijnde leden hoe het nu staat met de gegevensuitwisseling tussen de instellingen, reclassering en het openbaar ministerie (OM). Klopt het dat op dit moment niet alle gegevens kunnen worden uitgewisseld vanwege privacy-bezwaren, waar dat eerder wel kon? Zo ja, welke gevolgen heeft dit op dit moment?

De leden van de D66-fractie onderschrijven het belang van adequate informatie-uitwisseling tussen instellingen voor forensische zorg en een goede aansluiting tussen het straf- en zorgdomein. Het is begrijpelijk dat de Minister en de zorgaanbieder daartoe persoonsgegevens van forensische patiënten verwerken en ook dat zij elkaar de noodzakelijke gegevens verstrekken. In het kader van de proportionaliteit vragen deze leden of het Burgerservicenummer of het vreemdelingennummer het beste persoonsgegeven is om een forensische patiënt te identificeren als het strafrechtscetenummer ontbreekt. Kunt u dat toelichten? Voorts zijn de aan het woord zijnde leden benieuwd hoe in dit besluit rekening is gehouden met het informeren van de betrokkene zoals omschreven in artikel 14 van de AVG als de reclasseringsinstelling en de zorgaanbieder persoonsgegevens verstrekken met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden. Kunt u dat toelichten? Kunt u tevens aangeven aan welke historische onderzoeken u denkt waarvoor de verwerking van persoonsgegevens in dit verband noodzakelijk is?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen of u kunt voorzien in een analyse van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) of de huidige ontwerp-regeling voor gegevensverwerking voldoet aan de door de AVG gestelde eisen. Klopt de bewering van GGZ Nederland dat het ontwerpbesluit geen wettelijke grondslag biedt voor gegevensverstrekking door reclasseringsinstellingen en de grondslag om gegevens te delen te verbreden naar alle patiënten die onder de Wet forensische zorg komen te vallen?

De leden van de SP-fractie vragen aandacht voor de kaders voor informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen. Waarom heeft u gekozen voor slechts een grondslag om gegevens te delen voor tbs-gestelden met dwangverpleging en niet voor alle andere patiënten die onder de Wet forensische zorg vallen? Is het mogelijk dat ook de reclassering de bevoegdheid krijgt gegevens te verstrekken aan zorgaanbieders.

Instellingen

De leden van de CDA-fractie vragen hoe het, met het verschijnen van het ontwerpbesluit forensische zorg, staat met de uniformering van de huisregels van de verschillende instellingen zoals is meermaals is toegezegd. Nog altijd horen deze leden dat het bijkans ondoenlijk is onder de huidige regels te voldoen aan de zorg en/of veiligheid.

De leden van de D66-fractie lezen dat minimaal 75 procent van de zorgplaatsen in de instelling of de organisatorische eenheid bestemd moet zijn voor verpleging van personen aan wie de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswege is opgelegd om als private instelling door de Minister aangewezen te kunnen worden voor de verpleging van ter beschikking gestelden. Het is begrijpelijk dat in verband met de veiligheid van de instelling en de veiligheid van de samenleving een hoog percentage zorgplaatsen bestemd moet zijn voor de verpleging van personen aan wie de maatregel is opgelegd, maar deze leden zijn benieuwd waarop de keuze voor dit percentage is gebaseerd. Kunt u dat toelichten?

Indicatiestelling

De leden van de D66-fractie lezen dat de indicatiestelling een objectieve inschatting omvat van de zorgbehoefte van een justitiabele. Het noodzakelijke beveiligingsniveau is daarbij belangrijk. Het doel van de indicatiestelling is passende zorg te realiseren op de voor betrokkene juiste plek en meer inzicht te krijgen in de zorgbehoefte van de totale justitiepopulatie. Deze leden lezen ook dat gestreefd wordt naar beheersing van de kosten voor forensische zorg. Zij zijn dan ook blij te vernemen dat de indicatiestellers onafhankelijke van de zorginkoop zijn gepositioneerd. De Minister kan als justitiële autoriteit lastiger van zorginkoop worden gepositioneerd. Kunt u aangeven hoe u garandeert dat u niet gemotiveerd bent door kostenbeheersing bij het besluit voor passende zorg van een justitiabele?

De leden van de SP-fractie zien dat het ontwerpbesluit de mogelijkheid introduceert voor het OM forensische zorg te gelasten zonder dat er sprake is van een indicatiestelling. Kan worden onderbouwd waarom hiervoor wordt gekozen en in welke gevallen het OM zonder indicatiestelling forensische zorg kan gelasten?

Plaatsing, overplaatsing en overbrenging

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister ambtshalve of op verzoek van een patiënt, hoofd van een instelling waar de patiënt verblijft of op verzoek van een toezichthoudende instantie kan beslissen dat een patiënt naar een andere instelling wordt overgeplaatst. Deze leden onderschrijven ook de overwegingen die de Minister daarbij minimaal moet maken volgens dit ontwerpbesluit. Wel vragen zij of het effect van de behandeling op de forensische patiënt ook meegenomen wordt in die overwegingen. Een nieuwe sociale omgeving in een andere instelling kan ook negatieve effecten hebben op de behandeling van de patiënt. Onderschrijft u deze gedachte en kunt u toelichten of deze overweging ook niet bij elke beslissing door de Minister tot overplaatsing relevant is?

Wijziging in andere regelingen

De leden van de D66-fractie lezen dat het Reglement verpleging ter beschikking gestelden wordt gewijzigd. Voor een groot deel betreft dit overheveling van bepalingen van organisatorische aard die worden

overgeheveld uit het Reglement verpleging ter beschikking gestelden en de Penitentiaire maatregel en voor een ander deel betreft dit technische wijzigingen. Deze leden lezen echter dat artikel 32, tweede lid, van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden wordt gewijzigd. Niet langer wordt het verpleeggedossier na een termijn, zoals bedoeld in het eerste lid van dat artikel, vernietigd of zodanig bewerkt dat deze niet meer tot de verpleegde kunnen worden herleid, maar wordt het verpleeggedossier overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats. De reden van deze wijziging is voornoemde leden niet helder. Kunt u de reden van deze wijziging nader toelichten?

Inwerkingtreding

De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de regering het ontwerpbesluit forensische zorg voor advies naar de Afdeling advisering van de Raad van State stuurt? Wordt de beoogde inwerkingtredingsdatum voor de Wet forensische zorg van 1 januari 2019 gehaald? Zo nee, waarom niet? Klopt het dat een Reparatiewet forensische zorg in de maak is (zie pagina 131 van de begroting J&V 2019)? Wat komt in die reparatiewet te staan? Wanneer mag de Kamer dit reparatiewetsvoorstel ontvangen? Heeft dit consequenties voor de inwerkingtreding van de Wet forensische zorg?

De leden van de CDA-fractie zien in het advies van de GGZ Nederland dat er zorgen zijn over de korte implementatietijd ten aanzien van de inwerkingtreding van de Wet forensische zorg. Wat is uw reactie op de zorgen van de GGZ Nederland over de korte implementatietermijn?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de brief van GGZ Nederland d.d. 21 september 2018, waarin de leden van GGZ Nederland met het oog op de vele uitvoeringskwesaties hun grote zorgen uiten over de haalbaarheid van de invoeringsdatum van de Wet forensische zorg per 1 januari 2019. Deze leden vragen of invoering per 1 januari 2019 verantwoord is. Voornoemde leden vragen u in te gaan op het door GGZ Nederland geformuleerde verzoek om in het toezichts- en handhavingkader van de IGJ expliciet rekening te houden met de extreem korte implementatietermijn voor aanbieders en daarover aan de Kamer te rapporteren.

Het valt de leden van de SP-fractie op dat er niet veel tijd zit tussen het voorleggen van dit ontwerpbesluit aan alle betrokkenen en het moment van implementatie. Gaat de implementatiedatum van 1 januari 2019 wel gehaald worden? Zo ja, wordt rekening gehouden met de korte implementatietermijn voor aanbieders en op welke manier?

3. Adviezen

Reactie GGZ Nederland

De leden van de VVD-fractie hebben geconstateerd dat GGZ Nederland enkele opmerkingen heeft gemaakt over het ontwerpbesluit forensische zorg. Zij vragen op welke wijze GGZ Nederland betrokken is geweest bij het opstellen van het besluit. Heeft de regering kennisgenomen van de punten in de brief? Zo ja, hoe heeft de regering daarop gereageerd? Voornoemde leden vragen met name aandacht voor de wens van GGZ Nederland om de grondslag voor gegevensuitwisseling uit te breiden. GGZ Nederland wil dat de grondslag voor gegevensdeling wordt uitgebreid naar alle patiënten die onder de Wet forensische zorg komen te vallen. Is het juist dat dat nu niet mogelijk is? Wat vindt de regering van deze wens? Wat zijn de voor- en nadelen? Kan de uitbreiding van de

grondslag behulpzaam zijn om de behandeling van de patiënten die onder de Wet forensische zorg vallen? Zo nee, waarom niet? Is een wetswijziging nodig om aan deze wens tegemoet te komen, of kan dat ook in een algemene maatregel van bestuur zoals het ontwerpbesluit forensische zorg geregeld worden?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen u in te gaan op de door GGZ Nederland geuite zorgen over een toename van administratieve lasten. Daarin wordt de brancheorganisatie gesteund door eerdere analyses van de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en het Adviescollege Toetsing Regeldruk. Bent u bereid te voorzien in een impactanalyse over de regeldruk voor aanbieders van forensische zorg?

De leden van de SP-fractie weten dat de ambitie uit de meerjarenovereenkomst is de regeldruk met 25 procent in de sector te verlagen. GGZ-Nederland waarschuwt dat dit ontwerpbesluit juist een toename van de regeldruk in zich herbergt. Hoe ziet u dit? Kan worden gegarandeerd dat de regeldruk met dit ontwerpbesluit niet zal toenemen?

Diversen

De leden van de CDA-fractie lezen de reactie van de Minister op de bezwaren van de RSJ en GGZ Nederland ten aanzien van de bestuurlijke boete die ingevolge artikel 6.1 derde lid Wet forensische zorg kan worden opgelegd. Kunt u beter motiveren waarom er niet in het ontwerpbesluit is opgenomen wat de gronden zijn voor het opleggen van een bestuurlijke boete? Deze leden zijn van mening dat de grote mate van flexibiliteit die een ministeriële regeling geeft in bepaalde gevallen erg nuttig is, maar ten aanzien van het opleggen van bestuurlijke boetes is duidelijkheid en rechtszekerheid ook van belang aldus voornoemde leden.

4. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2.7 lid 3 Ontwerpbesluit forensische zorg

De leden van de D66-fractie lezen dat persoonsgegevens zoals het Burgerservicenummer, indien noodzakelijk, verwerkt kunnen worden teneinde een zorgvuldig en samenhangend beleid op het gebied van forensische zorg te kunnen voeren en de stelselverantwoordelijkheid te kunnen waarborgen. Kunt u aangeven in welke gevallen bijzondere persoonsgegevens noodzakelijk zijn voor het voeren van een goed beleid en het nakomen van uw stelselverantwoordelijkheid?

Artikel 6.6 Ontwerpbesluit forensische zorg

De leden van D66-fractie lezen in dit artikel dat de Minister een bestuurlijke boete op zou moeten kunnen leggen indien de zorgaanbieder niet voldoet aan de verplichting tot opnemings- en verlening van de geïndiceerde forensische zorg en beveiliging, bedoeld in artikel 6.1, derde lid, van de Wet forensische zorg. Zij begrijpen voorts dat in de aanhef van een algemene maatregel van bestuur verwezen dient te worden naar de afzonderlijke artikelen van de hogere regeling waarop de regelgevende bevoegdheid berust. Artikel 6.1, vierde lid, van de Wet forensische zorg lijkt deze leden de meest logische grondslag om een bestuurlijke boete op te kunnen leggen zoals bedoeld in dit artikel. Zij hebben deze grondslag in de aanhef van dit ontwerpbesluit niet aangetroffen. Kunt u aangeven of u artikel 6.1, vierde lid, van de Wet forensische zorg ook de meest logische grondslag voor dit artikel vindt? Kunt u deze dan toevoegen aan de «Gelet op»-formule van de Aanhef van dit ontwerpbesluit of ziet u dit anders?